

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-методичної конференції,

(Шостка, 20 квітня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

УДК 821.161.2

ЛІРИЧНИЙ ГЕРОЙ ПОЕЗІЙ ЗБІРКИ П. СКОРИКА «ЩЕМ»

С.Р. Давиденко, М.Д. Біляник

Шосткинська гімназія

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 4

gimn-shostka2015@ukr.net

Образ ліричного героя – це непряме біографічне відображення авторського «я».

Питання образу ліричного героя висвітлювалось у багатьох літературознавчих працях. Над питанням працювали такі вчені-літературознавці, як М. Зусман, Г. Бенна, В. Кілли, Б. Асмут, І. Б. Роднянська, Л. Гінзбург, Ю. Тинянов, Г. Гуковський, Д. Максимов, Б. О. Корман, В. Пахаренко, О. Галич, В. Назарук, Є. Васильєв, М. Моклиця та інші.

Отже, схематично визначення ліричного героя можна позначити так, що ліричний герой - це:

- 1) образ людини, думки, почуття й переживання якої розкриває поет у ліричному творі (В.М. Лесин, О.С. Пулинець);
- 2) особа, душевний стан і думки якої виражаються в ліриці (О. Т. Скопенко, Т. В. Цимбалюк, С. М. Оліфіренко, В. В. Оліфіренко, Л. В. Оліфіренко);
- 3) характер, який виступає у думках і переживаннях (П.К. Волинський);
- 4) специфічний розповідач (О. Галич, В. Назарук, Є. Васильєв);
- 5) непрямі біографічні відображення авторського «я» (О. Галич, В. Назарук, Є. Васильєв);
- 6) поетизована суть авторського «я» (О. Галич, В. Назарук, Є. Васильєв);
- 7) умовна дійова особа (В. Пахаренко).

Важко погодитися із визначенням О. Галича В. Назарука, Є. Васильєва («ліричний герой – специфічний розповідач»). Як ми вважаємо, це більше стосується епічних творів. Є зауваження щодо компонентів визначення В. Пахаренка («це – умовна дійова особа»). Поняття «дійова особа» більше стосується драматичних творів.

Кожен герой художнього твору виконує певні функції. З приводу цього виникає питання, які функції виконує образ ліричного героя у поетичному творі. Переважна більшість літературознавців підтримують думку, що ліричний герой виражає думку тотожню (найчастіше) авторові.

Щодо функцій ліричного героя, то О. Галич, В. Назарук, Є. Васильєв стверджують: «Ліричний герой – це той характер, який виступає в думках і переживаннях, висловлених у ліричному творі, це художній образ».

Як конкретизація вище висловленого, учені ще додають таку функцію, як конструювання автором дійсності для своїх читачів.

Отже, ліричний герой у поетичному творі на думку більшості учених, виражає думку автора, його переконання. За допомогою ліричного героя автор презентує своє ставлення на існуючі явища, події тощо.

Ліричний герой поезії П. Скорика – це: патріот своєї Батьківщини; природолюб; людина, закорінена у загальнонародні цінності; чоловік, закоханий у невмирущі слова пісні; громадянин країни, небайдужий до рідного слова; замріяний у щемливі спогади нерозділеного кохання чоловік зрілих літ; вправний спортсмен.

Павло Скорик назвав свою збірку «Щем», і це не випадково. Бо з'являється щем на серці, коли автор, а у творі ліричний герой, бачить як топчуть квіти-слова рідної мови, які «просяться в букети». З'являється щем, коли він бачить на базарі «дрімучий бір» із зрубаних ялинок, які могли б милувати око людини ще не один десяток років. З'являється приємний щем на душі ліричного героя, коли він бачить, як відроджується природа після довгої холодної зими.

Якщо спробувати виділити тематичне ядро поезій Павла Скорика, то ним є народ, нація, Україна. Народ із його болями, стражданнями, устремліннями, успіхами і поразками, цінностями. Нація із чарівними звуками рідної мови, а Україна із складнощами історичної долі.

Ліричний герой – це:

- 1) Патріот своєї Батьківщини («Україні», «Буду земле...»)
- 2) Природолюб («Провесінь», «Природу слухаючи мовчки...»)
- 3) Закорінений у загальнонародні цінності («Хліб як совість»)
- 4) Закоханий у невмирущі слова пісні («Уламок античного сонета»)
- 5) Небайдужий до рідного слова («Слова великі і малі»)
- 6) Замріяний у шемливі спогади нерозділеного кохання («Я знов згадав твоє ім'я», «А ти одягла білу сукню»)
- 7) Вправний спортсмен («Голкіпер»).

Павло Скорик назвав свою збірку «Щем» і це не випадково. Бо з'являється щем на серці, коли автор, а у творі ліричний герой, бачить як топчуть квіти-слова рідної мови, які «просяться в букети» [8, с.20]. З'являється щем, коли він бачить на базарі «дрімучий бір» із зрубаних ялинок, які могли б милувати око людини ще не один десяток років.

З'являється приємний щем на душі ліричного героя, коли він бачить, як відроджується природа після довгої холодної зими. Душу оповиває щем, коли гортає «пожовклі, вицвілі, потерті» [8, с.60] сторінки сімейного альбому, бо:

Сімейні фото і портрети –
Пожовклі, вицвілі, потерті,
Родинний мій іконостас.
В його нехитрому сюжеті,
У кожному ріднім силуеті –
Життя!
У профіль і анфас.

Список використаних джерел

1. Білоус П.В. Навчальний посібник «Вступ до літературознавства»/ П.В. Білоус; «Академія».- Київ: Вид-во «Академія», 2013. – 325 с.
2. Волинський П.К. «Основи теорії літератури»/ П.К. Волинський; «Радянська школа». -Київ: Вид-во «Радянська школа», 1967. – 366 с.
3. Галич О. Теорія літератури / Галич О., Назарук В., Васильєв Є.; за ред. – Київ: Вид-во «Либідь», 2008. - 488 с.
4. Лесин В.М. Словник літературознавчих термінів / В.М. Лесин, О.С. Пулинець; «Радянська школа». – Київ: Вид-во «Радянська школа», 1965. - 430 с.
5. Оліфіренко С.М. Універсальний літературний словник-довідник / Оліфіренко С.М., Оліфіренко В.В., Оліфіренко Л.В. ; ТОВ ВКФ «БАО». – Донецьк: Вид-во «ТОВ ВКФ «БАО» , 2007. - 431 с.
6. Пахаренко В. Основи теорії літератури /В. Пахаренко; «Генеза». – Київ: Вид-во «Генеза», 2009. - 296 с.
7. Скопенко О.Т. Мала філологічна енциклопедія / Скопенко О.Т., Цимбалюк Т. В.; «Довіра». - Київ: Вид-во «Довіра», 2007. - 880 с.
8. Скорик П. Поезія «Щем» / П. Скорик ; ВВП «Мрія-1». – Суми: Вид-во ВВП «Мрія-1», 2005. - 116 с.